

Vormsi strateegiapäev 11.05.2018

25-30 inimest

Püsielanikud

1970-1980ndad
2000-2011
2016-2018

Ettevõtjad (turism, põllumajandus, kõigega tegelejad)
Vallatöötajad
SKA kaugtöökoht
Kultuur ja kirik (õpetaja ühtlasi arhitekt)
Pensionärid

Suvitajad

1. Kas teie arvates läheb Vormsil praegu hästi või halvasti?

+	0	-
Oleme küll harjunud vinguma, aga asi pole tegelikult nii hull. Negatiivsed asjad on parandatavad, positiivsed asjad on põhimõttelised.		
Eesti kontekstis pole üldse põhjust viriseda – kõik vajalik on olemas.		
Vanad „kännud“ hakkavad ära kaduma, noortel võimalused teha.		76-lt õpilaselt 15-ni.
Kahtlemata hästi.	Oleme jõudnud pöördepunkti – siit võib hakata minema ka halvemini. Strateegia võiks olla „kestlik kahanemine“.	
	Küsimus pole selles, kas must või valge – olukord on üldiselt normaalne. Kui hinnata kõike normaalseks, pole ka arengu kavandamisel mõtet.	Saab teha paremini, neid võimalusi on palju.
	Tunne on hea, aga valmis asju pole olemas. Alati saab mõelda, kuhu edasi.	
	Sõltub sellest, millega võrrelda.	
	Sõltub, kas oleme „klaas pooltühi või pooltäis inimesed“. Kui võrrelda Piirissaarega on super hästi, aga kindlasti on neid, kellelt õppida.	
	Need inimesed, kes arvavad, et asjad on parandamatult halvasti, sellistele aruteludele ei tule. Väsimus, võõrandumine.	
		Maksumaksjana ei ole rahul.
		Meil pole ühest kokkulepet, mida soovime. Kui pole kokkulepet, pole teisalt ka probleemi.

2. Millist Vormsil soovime 5-10 aasta pärast? Mis on teie hinnangul 3-5 võtmeteemat, mis edukalt toimival Vormsil on lahendatud ja toimivad hästi?

Kogukonnas on sõlmitud kokkulepped ja väärtused olulistes küsimustes (kultuur, sotsiaal, haridus, loodusressursid)	Kohalikus koolis oleks rohkem lapsi	Kompetentne vallajuhtimine, tugevad spetsialistid	Säästlik tarbimine	Saare elanikkond peab olema jätkusuutlik	Ettevõtlus, turism, ühendused	Mitmekesine ja identiteeti väärtustav kultuurielu
Inimesi kaasatakse, kuulatakse nende arvamust. Tulemus ei tohi olla ettemääratud.	On plaan, kuidas saab valda uusi peresid saarele meelitada.	Tugev, ühte hoidev elanikkond	Väärindada Vormsil rohkem puitu, mitte vedada metsa lihtsalt välja	Tõenäoliselt ei saa olema Vormsil kunagi üle 600 inimese	Ettevõtluskeskkond, kas valla strateegia on pigem avatud või suletud (piirav)	
Kaasamine on kvaliteetne, piisav ajavaru, informatsioon.	Teenustega on ok, aga töökohti peab olema saada kogu perele.		Prügimajandus ja ökoloogiline eluviis	Küsimus pole mitte ainult uutest inimestest, vaid kuidas saada need, kes siin osalise ajaga on, kuidas need jätkaks maksumaksjaks.	Vormsilane peab saama osa kultuurist ülejäänud Eestis (praamiga öhtul tagasi ei saa ei mandri ega saarelt)	
Kohalik demokraatia peab olema tugev. Kõik võivad kaasa rääkida, mitte ainult „püsielanikud“, aga otsustama peaksid ainult need, kes peavad tagajärgedega elama.	Omavalitsus saab toetada nt elukohtadega		Puhas looduskeskkond, eraldatus. Vormsi kui mahesaar.	Me peame seda protsessi ise juhtima, oleks kogukond, kus väärtused on kokkulepitud ja ressursse kasutatakse säästlikult.	Peamine sihtgrupp on kaugtööd tegevad inimesed.	
Vald on hooliv oma inimeste suhtes.	Kool oleks haridus- ja kultuurikeskus		Areng ei tohiks olla keskkonna arvelt.	Kvaliteetsete teenuste osutamiseks peab olema kriitiline mass elanikke	Vormsil ei peaks olema kasvul põhinevat ettevõtlust, vaid peamiselt elustiiliettevõtteid	
Mõtteviisi, ühiselt saavutatud kokkulepped, tekiks mingigi konsensus.	Kool ja huviharidus peab olema konkurentsivõimeline		Elektriühenduse probleemid		Turism, ettevõtlus ja kultuur	
Inimeste jaoks poleks kõige olulisem see, mida saaks vald neile anda, vaid mida mina saaks vallale anda.					Tugev bränd, hea kommunikatsioon	
					Ühendused, internet, Smart Vormsi tulevik	

- Inimesed peavad saarega kokku kasvama, see on pikaajaline protsess.
- Kas peame kasvama? Äkki peaks ikkagi vähenema? Eesmärk peaks olema hoida ressursi tasakaalus.
- Linnakeskkond pole jätkusuutlik, maale liiguvad haritumad ja teadlikumad inimesed. Selle nurgakivi on puhas looduskeskkond.
- Inimesed, kes Vormsile tulevad, nende sissetulek ei sõltu saarelt, nad saavad sissetulekud paljuski mujalt. Hetkel tuuakse peaaegu kõik väljast sisse, viimanegi piimatilk.

- Ootame saarele inimesi, kelle sissetulek tuleks väljastpoolt, kes ei pretendeeri kohalikule ressursile.
 - Arengukava juurde peab kuuluma ka väga hea kommunikatsioonistrateegia.
 - Vormsi on inimestele, kes teevad teadlikke valikuid.
 - Hetkel leitakse pigem põhjusi, miks ei saa, aga ei keskenduta sellele, kuidas saaks.
 - Võti ei peitu mitte niivõrd „piiramises“, vaid „soodustamises“. Tuled saarele jalgrattaga, saad midagi ägedat.
- Soovitud sihtrühma kirjeldamisest olulisem on defineerida, millist keskkonda soovime, sest selle kaudu tulevad ka inimesed, kelle ootustele sellisel viisil kujundatud Vormsi vastab.
 - Kas vallavalitsuse ülesanne on pigem tulla vastu kohalikule vajadusele või positsioneerida ennast väljastpoolt tulija suunas? Kus on tasakaalupunkt?
 - Riik kipub väikesaari unustama, nt erinevate regulatsioonide väljatöötamisel (haridus, kortermajad), samas kiire interneti projekt õnnestus (0 maksumusega).

3. Millised on 5-7 võimalikult konkreetset algatust, mida peaks vald lähima 3 aasta jooksul tegema, et elu saarel paremaks läheb?

Kogukonnas on sõlmitud kokkulepped ja väärtused olulistes küsimustes (kultuur, sotsiaal, haridus, loodusressursid)	Kohalikud koolis oleks rohkem lapsi	Kompetentne vallajuhtimine, tugevad spetsialistid	Säästlik tarbimine	Saare elanikkond peab olema jätkusuutlik	Ettevõtlus, turism, ühendused	Mitmekesine ja identiteeti väärtustav kultuurielu
--	-------------------------------------	---	--------------------	--	-------------------------------	---

Ühine kogukond, tasakaalus eesmärgid	Jätkusuutlik hariduselu	Teadmistepõhine ja läbipaistev juhtimine	Keskkonnasõbralik eluviis	Kogukonna kestlikkus	Ettevõtluskeskonna arendamine ja kujundamine	Kultuurielu edendamine ja Vormsi unikaalsuse väärtustamine
Noorte suurem kaasamine kogukonna otsustesse.	Tugevate spetsialistide hoidmine ja juurdeleidmine (sh elamispiinnad, üldine suhtumine, motivatsiooni suurendamine).	Külaliskorterite rajamine (nt Hullo pansionaadid), et tuua saarele soovitud eksperte, õpetajaid jt (sisuliselt loomemaja internaat).	Lageraie langi suurus ja asukohtade paiknemine väikesaartel peaks olema piiratud.	Teemaplaneeringus tulevase võimaliku (mereäärse) elurajooni määratlemine, uus küla (väiksemad krundid, suurem tihedus jne). Vallal oleks elamumaa eelisostu õigus.	Spetsialist, kes uurib, mida turistid saarel teevad ja koordineerib turismiettevõtlust. Liikumine klasteri suunas (täna nii ei toimi).	Vaba aja tegevuste juurdeloomine, kohalik kultuurielu ja -keskkond, suur mõju elanike saarele toomisele.
Kogukonna sidustamine (nii teenuste tarbimisel kui ka lihtsalt silmast-silma suhtlemisel), teadlikkus oma kogukonna võimekusest.	Kaasata haridusstrateegia uuendamisesse spetsialistid.		Kogukonna metsa arendamine – hooldus, talvine valikraie (mõjutab hinda).	Kõik Vormsi elanikud läbivad esmaabi koolituse.	Kaardistus saare külaliste ootuste kohta.	Vormsi kiriku väärtustamine, sinna panustamine.
Kogukond tuleb panna suhtlema.	Kool peab olema saare vaimne		Mererandade korrastamine,		Kaasata rohkem noori kohalikud	Kultuurisündmuste korraldamine

Infovahetus paremaks – mis toimub vallas, ettevõtjatel, üldse saarel? Ajaleht täna seda kõike ei kannu. Vajalik kiire, objektiivne, neutraalne infovahetus, nii kaob ka umbusk ja usaldamatus.	haridus- ja kultuurikeskus (ruumide kasutamine, inimeste ideede rakendamine).		lindude pesitsemistingimuste parandamine (roostike ja soostumise pidurdamine). Heakorraeskirja täiendamine (omanike kohustus teatud riba hooldada).		ettevõtluses, õpilasfirmade algatused jmt, ettevõtlusõpe.	soodustamine – koostöö korraldaja ja valla vahel (praam, riskid jne).
Kogukondliku dialoogi ja hea tava või kombestiku loomine, nn „Hullo protsess“.	ÕM toomine Vormsile, tulevikuvaates rahvusvaheline noortevahetus.		Kraavisüsteemide taastamine, teede ehitamise eeltingimus, soostumise ärahoidmine.		Mikro / nanoettevõtluse süsteemne ja läbimõeldud toetamine (strateegilise suurendamine).	
Vormsi e-loendi moodustamine, gallupid. Küsimuste kaudu inimesteni liikuv info on samuti oluline.	Kooli kommunikatsioon eliitkooli staatuse loomine – väike, äge, personaalne jne.		Laevapileti sees turismimaks või prügimaks vmt, mille tuludest katta keskkonnanahoiu teenuseid.		Arendamine suures pildis (konkurentsi hindamine, tanklate näide).	
	Leida kooli arendamisega seotud tippeksperthe (koostöövõimaluski mõne mandri või Tallinna kooliga), palgata päris koolidirektor.				Ettevõtluse subsideerimised peaksid olema välistatud (pigem nõustamine).	
	Laste huvialaringide käivitamine.				Viidastuse jt märkide täiendamine.	
	Suveks kooli õpilaskohvik (ettevõtlusharidus + mentorlus + teenused).				Ratta- ja matkateede ja telkimisalade arendamine.	
					Loomemajanduse hoone rajamine (nt nädalased töösessioonid ettevõtetele).	
					Soodustada ehitustegevust (nõuded, veevõtukohta näide).	
					Ettevõtlusoskuste suurendamine – kuidas võtta saare külalistelt raha ja muuta külalised kohalikule majandusele kasutoovaks.	

- Lahendus ettevõtjate koostöö suurendamiseks võib olla erinev (klaster, teenusedisain, spetsialist või koordinaator jmt).
- Mõni nišš või kallak, millele kooli fookus seada?

- Kolm peamist eeldust talentide ligimeelitamiseks: ootus puutuda kokku teiste talentidega, tehnoloogiline võimekus (ühendused, taristu), salliv suhtumine.
- Kolm hariduselu strateegiat: kestlik miinimum, tänase taseme hoidmine, tänasest enam (nii kvaliteedis kui ka mahtudes ja mõjus).
- Moodulõppe rakendamise võimalused põhikooli tasemel?
- Tööaja arvestus kaugtöö ja transpordiga seotult (Saksamaa näide).
- Hõbemajanduse potentsiaal?
- Residentuuride rajamine ja arendamine.
- Valla poolt subsideeritud majutusteenus madalhooajal.
- Väikesaarte ühine lobi riigi suunas, et luua laevapiletitega seotud turismimaks, prügimaks vmt?
- Tasemel haridus võib juba olla piisav põhjus Vormsile kolimiseks. Väikesed klassid või rühmad võimaldavad lastega personaalselt tegeleda. Vajaduspõhine õpe ei pea olema tasuta.
- Riigi / valla kool ei tohi huvihariduse eest raha küsida.
- Ehitustegevuse ja ettevõtluse arendamine vs miljööväärtsuslikkus. Piirangud, nende mõistlik ja argumenteeritud leevendamine, targad erandid või mööndused.
- Kohvi- ja jäätisemobiilid?
- Pääste, kiirabi, hoolekanne täna suures plaanis kaetud (kas kohapeal või Tallinna kaudu).

NB! Valla kodulehele arengukava protsessi, töörühma, ürituste, kontaktide jm info! Lisaks muu kommunikatsioon (teadetetahvel jm).

Samuti koostöö vallavalitsuse ja töörühmaga (tel, list, detailsem töökava jne).